

ARBETSTIDSWEBINAR KOMMUNALANSTÄLLDAS NORDISKA SAMARBETE (KNS) 7 FEBRUARI 2024

Maija Wilskman
Avtalssakkunnig
maija.wilskman@jhl.fi

EU:S ARBETSTIDSDIREKTIV OCH DEFINITION AV ARBETSTID

- Enligt EU-domstolen ska definitionen av arbetstid tolkas på samma sätt i alla medlemsländer
- Arbetstidsdirektivet, Artikel 2
 - ”All tid i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis då arbetstagaren står till arbetsgivarens förfogande samt därvid utför aktiviteter eller uppgifter.”
- Arbetstidslagen 3 §
 - ”Arbetstid är den tid som används till arbete och den tid under vilken arbetstagaren är skyldig att stå till arbetsgivarens förfogande på arbetsstället. Den tid som används för resa räknas inte in i arbetstiden, om den inte samtidigt ska anses vara en arbetsprestation.”

Tolkningstvister främst i samband med jourtid/beredskap (stand-by duty) och restid

JOURTID/BEREDSKAP (STAND-BY DUTY)

- TT 2020:31, TT 2021:33-34, TT 2021:50-52, TT 2022:22, TT 2022:34, TT 2022:53-54 ja TT 2023:13-16 (räddningsstation), TT 2020:57 (laboratoriesköterska) KKO 2015:48 (Räddningsarbetare) , KKO 2015:49 (akutsköterska)
- Av domslut står det klart att
 - 5 minuters förberedelsetid = arbetstid
 - Larmtjänst på arbetsplatsen = arbetstid
- Övergripande hänsyn från fall till fall
 - begränsningar för användningen av fritid och möjligheten till faktisk vila
 - Rörelseområdets/bevakningsområdets storlek
 - Möjligheten att använda ett utryckningsfordon under beredskapstid och transportera andra med det
 - Antalet larm och deras frekvens
 - Om uppgiften kan startas på distans anses inte standby-tiden vara arbetstid

ÄR ARBETSRESOR VILOTID?

- Anställningsavtalet definierar hela välfärdsområdet som din arbetsplats, "i början av anställningsförhållandet" en viss arbetsplats (Tyco EUT C-266/14)
- Arbetsledningsrättens rätt att ange aktuell arbetsplats eller rätt att börja och sluta arbeta på arbetsplatsen enligt anställningsavtalet? (se också C-344/19 Slovenia)
- Arbetsgivare: Arbetsresor, det vill säga vilotid, resorna mellan arbetstagarens bostad och byte av arbetsplats
 - TN 1491-22 (flygplats som avreseort)
 - TT 2022:41 (Polisens förflyttning från Lahtis till Helsingfors)
- Restider relaterade till jour/beredskap (standby-duty)? (s. 21, Europakommissionen, 2003/88/EY, (2023/C 109/01), 24.3.2023)

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSREFORMEN OCH ARBETSRESOR

VÄLFÄRDSOMRÅDEN STARTADE 1 JANUARI 2023

- MÅLSÄTTNING: SMIDIGA TJÄNSTER OCH BESPARINGAR

- **Välfärdsområdena ansvarar bland annat för:**

- Primärvård
- Specialistsjukvård
- Socialtjänster
- Barn-, ungdoms- och familjeomsorg
- Tjänster för personer i arbetsför ålder
- Psykosocial vård och missbruksbehandling
- Handikappvård
- Studentvård
- Räddningstjänst
- Akutsjukvård

- **Brist på personal**

- **Den åldrande befolkningens ökade behov av tjänster**

- **Arbetstagarnas pensionsavgångar**

- **Samtidigt ska verksamheten göra besparingar**

FLEXIBEL ANVÄNDNING AV ARBETSKRAFTEN

Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Savo
HUS
Helsinki
Itä-Uusimaa
Kainuu
Kanta-Häme
Keski-Pohjanmaa
Keski-Suomi
Keski-Uusimaa
Kymenlaakso
Lappi
Länsi-Uusimaa
Pirkanmaa
Pohjanmaa
Pohjois-Karjala
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Savo
Päijät-Häme
Satakunta

ARBETSDAGENS PAUSER

- Arbetstidslagen 24 §
 - Om arbetsdagen är mer än 6 timmar, ska det regelbundet ingå minst en **60-minuters-paus**, då arbetstagaren **får lämna arbetsplatsen**. Pausen får inte förläggas vid arbetsdagens början eller slut.
- I kollektivavtal beroende på vilken typ av arbetstidsform som avtalats
 - 30 minuters paus (huvudregel)
 - Eller
 - Flexibel paus för måltid på arbetsplatsen 15-20 minuter (i periodarbete och i avtal om välfärdsområdets allmänna arbetstid)

TYÖAJAN PITUUS JA JÄRJESTÄMINEN

REGELBUNDEN ARBETSTID I FINLAND

Arbetstidslagen 40 timmar i veckan

- Eller periodarbete 80 timmar på 2 veckor eller 120 timmar på 3 veckor
- under en period av två på varandra följande tre veckor eller under en period av tre på varandra följande två veckor högst 240 timmar. Regelbunden arbetstid får inte överstiga 128 timmar i treveckorsperioden eller överstiga 88 timmar en vecka i tvåveckorsperioden.
- Semester 2 eller 2,5 dagar/månad, det vill säga 4-5 veckor per år. (6 dagar/vecka förbrukas) Semesterlagen.

I Finland har kollektivavtalen i genomsnitt 37,5 timmar per vecka

- Om arbetsveckan är 40 timmar, innebär det en kortare arbetstid med 100 timmar (12,5 dagar) per år

Kommuner och välfärdsområden

- Beroende på arbetstidsform varierar mellan 36,25 till 38,25 timmar per vecka. I periodarbete 114,75 timmar över 3 veckor.
- Rätt till semester avgörs av anställningens längd och tjänstgöringstid (ett helt års ledighet 23-38 dagar, 5 dagar/vecka förbrukas)

I Finland diskuteras inte kortare arbetstid. Åren 2016 – 2020 utökades arbetstiden med 30 minuter per dygn som en följd av konkurrenskraftsavtalet (kiky-avtalet)

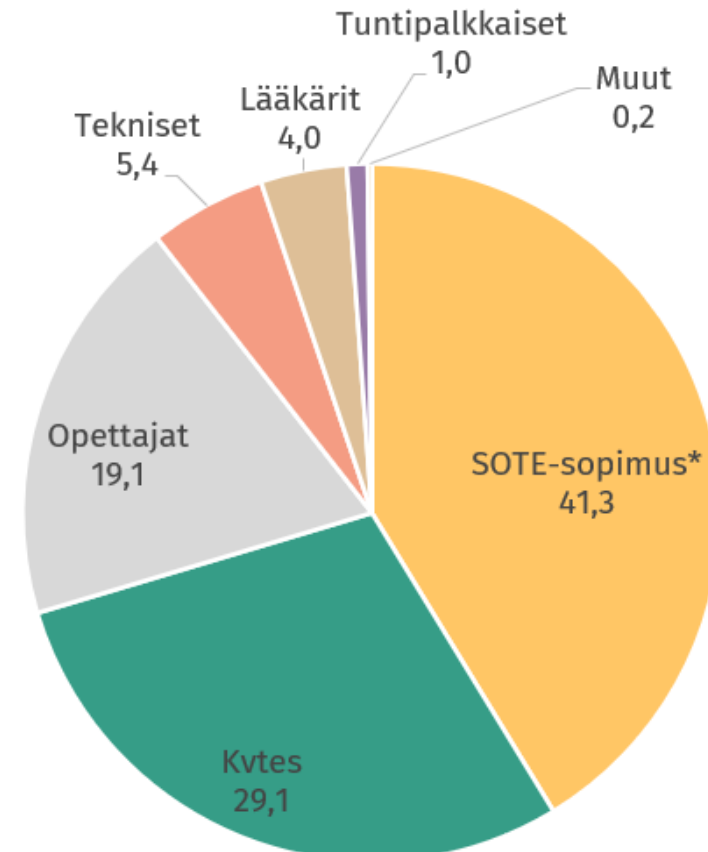
PERSONAL I KOMMUNER OCH VÄLFÄRDSOMRÅDEN

Personalmängd per avtalsområde inom kommuner och välfärdsområdena

	Antal	%
SUMMA	443 787	100,0
SOTE-avtal*	183 264	41,3
Kvtes	129 063	29,1
Lärare	84 606	19,1
Teknisk	24 026	5,4
Läkare	17 705	4,0
Timanställda	4 278	1,0
Övriga	845	0,2

*I siffrorna är Åland inräknat och ungefär 300, som enligt bedömningarna hör till kommunen

Personalmängd per avtalsområde 2022, %

SOTE-avtalets* arbetstidsformer 2022

Arbetstidsform	Antal	%
Periodarbete	123 732	67,9 %
Allmän arbetstid	36 340	19,9 %
37 timmar 45 min/vecka	12 653	6,9 %
Kontorsarbetstid	6 948	3,8 %
Avvikande arbetstid, avtalad	1 293	0,7 %
Övriga	1 201	0,7 %
SUMMA	182 167	100,0

*uppskattning av anställda som omplacerats till välfärdsområden (enligt Arbetsgivarna för kommuner och välfärdsområden)

REGELBUNDEN ARBETSTID

- Arbetstidsformer
 - **Periodarbete** 114 h 45 min / 3 veckor (även 229 h 30 min /6 veckor)
 - Till exempel sjukhusanställda, med natt- eller helgarbete
 - Övertidsgräns för periodarbete. 18h/3 veckor 1,5xtimlön -> 2x. Inte dygnsvis eller veckovis övertid så som i andra arbetstidsformer.
 - **37 h 45 min / vecka** (max 6 veckor utjämningsperiod) (bland annat socialarbetare)
 - **Kontorsarbetstid** 36 h 15 min / vecka (administration, planering och ekonomi) (max 6 veckor utjämningsperiod)
 - **Avvikande arbetstid** (räddnings- och akutpersonal) 42h/vecka (52 veckor utjämningsperiod)
 - **Allmän arbetstid** 38 h 15 min / vecka (max 6 veckor utjämningsperiod)
 - Alla andra

DELTID I KOMMUNER OCH VÄLFÄRDSOMRÅDEN

Heltid och deltid år 2022

	Antal	%-andel
Heltid	150 832	83 %
Deltid	31 226	17 %
Sidosysselsättning, bisyssla	109	0 %
Total	182 167	100 %

GRUND FÖR DELTID

- Föräldraledighet på deltid
 - Deltidspension
 - Deltidssjukskrivning
 - Annan avtalad deltid
-
- Brist på personal, därför svårt att få annan deltid än sådan deltid som har grund i lagen. Också låga löner är ett hinder.

LÄNGDEN PÅ ARBETSSKIFT OCH DYGN SVILA

- **Längden på arbetsskift**
 - Periodarbete max 10 timmar, nattskift max 11 timmar
 - Avvikande arbetstid max 24 timmar ”arbete som ska utföras då och då”
 - Andra arbetstidsformer max 9 timmar
- Lokalt finns avtal om maximalt 15 timmars skift
 - Förutsätter att arbetstagaren godkänner.
- **Dygnsvila** 11 timmar i enlighet med arbetstidslagen.
- Om man får <11 h, ska arbetstagaren få längre dygnsvila i anslutning till följande dygnsvila eller inom 2 veckor
 - Till exempel skift med 15 timmar, som ger bara 9 timmars dygnsvila, räknas dygnsviloersättning alltså inte med att 2 timmar dras från planerade arbetstidstimmar utan det räcker, att mellan några skift ingår ledighet minst $11+2=13$.

BRIST PÅ PERSONAL

- LOCKA OCH BEHÅLLA ARBETSKRAFT

- Utmaningar att få balans mellan arbetstid och fritid
 - Arbetsschema är vanligen 3 veckor, och informeras en vecka innan schemat startar
 - Många och snabba ändringar i schemaläggningen
 - Lokala avtal kompenserar dessa, eftersom periodarbetenas övertidsersättningar knyts till perioden
 - Övertid, dubbla skift, byte av skift och avtalad flytt av semester och så vidare.
 - Lokalt avtalad arbetstidsbank
 - Arbetstidsersättning (kväll, natt, lördag, söndag, mertid och övertid)
 - Daglön betalas för varje kalenderdag. Dag utan lön motsvarar ungefär 5,5 timmar.
 - En dag i arbetstidsbank är en genomsnittlig arbetsdag till exempel allmän arbetstid och periodarbete 7,65 h
 - Minskar lönen som betalas ut för semesterperioden, som endast inkluderar kontantutbetalda bonusar.
 - Sänker sjuklön, som inkluderar söndagsersättningar som ersätts kontant.
 - Brist på personal gör det svårt att ta ut ledighet från arbetstidsbank

TACK!

